

УДК 346.2:620.92(477)

DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2026.02.3.64>

ПРАВОВІ ЗАСАДИ РЕГУЛЮВАННЯ ЗЕЛЕНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ В УКРАЇНІ: ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВИЙ ВИМІР

Чавостін Д. А.,*аспірант Державної установи «Інститут економіко-правових досліджень
імені В.К. Макутова НАН України» (м. Київ)*

ORCID: 0009-0006-7178-4107

e-mail: chavostin@gmail.com

Чавостін Д. А., Правові засади регулювання зеленої енергетики в країні: господарсько-правовий вимір.

Вказується, енергетичний сектор переживає безпрецедентні структурні зміни, що стали однією з провідних тенденцій глобального економічного розвитку на початку XXI століття. Залежність від викопних енергоносіїв, загострення кліматичної кризи та хронічна нестабільність енергетичних ринків спонукали до кардинального перегляду усталених моделей виробництва та споживання енергії. Відновлювані джерела енергії, які ще порівняно недавно розглядалися лише як допоміжний елемент енергосистеми, нині перетворилися на головний рушій її трансформації.

У статті здійснено комплексний аналіз правових засад регулювання зеленої енергетики в Україні в контексті господарсько-правового виміру. Досліджено еволюцію вітчизняного законодавства у сфері відновлювальних джерел енергії, починаючи від прийняття Закону України «Про енергозбереження» 1994 року до сучасних спеціальних нормативних актів — Закону «Про альтернативні джерела енергії», Закону «Про ринок електричної енергії» та Закону «Про відновлення та зелену трансформацію енергетичної системи України» 2023 року. Проаналізовано механізми правового стимулювання виробництва електроенергії з відновлювальних джерел, зокрема систему «зеленого» тарифу, аукціонні процедури, гарантії походження електричної енергії та нові ринкові механізми підтримки. Розкрито суб'єктний склад правовідносин у сфері зеленої енергетики: від органів державного управління та регулювання до безпосередніх виробників, операторів систем передачі й розподілу, трейдерів і споживачів. Встановлено, що суб'єктний склад цих відносин характеризується багаторівневістю та функціональним різноманіттям, а їхнє правове регулювання має комплексний та міжгалузевий характер. Розглянуто процес інтеграції національного законодавства з нормами Європейського Союзу, зокрема імплементацію вимог Директиви (ЄС) 2018/2001 (RED II), Директиви (ЄС) 2023/2413 (RED III) та положень Четвертого Енергетичного пакету ЄС «Чиста енергія для всіх європейців». Досліджено вплив повномасштабного вторгнення на стан відновлювальної енергетики та роль розподіленої генерації в забезпеченні енергетичної безпеки держави. Обґрунтовано необхідність системного вдосконалення правового регулювання зеленої енергетики в умовах воєнного стану та євроінтеграції.

Ключові слова: зелена енергетика, відновлювальні джерела енергії, правове регулювання, зелений тариф, суб'єкти господарювання, енергетична безпека, євроінтеграція.

Chavostin D. A., Legal foundations of green energy regulation in Ukraine: economic and legal dimension

The energy sector is undergoing unprecedented structural changes that have become one of the defining trends in global economic development at the outset of the twenty-first century. Dependence on fossil fuels, the escalating climate crisis, and chronic instability in energy markets have prompted a fundamental reassessment of established models of energy production and consumption. Renewable energy sources, which until relatively recently were regarded merely as a supplementary element of the energy system, have now emerged as the primary driver of its transformation.

The article provides a comprehensive analysis of the legal foundations governing green energy in Ukraine from an economic and legal perspective. The evolution of national legislation in the field of renewable energy sources is examined, tracing the trajectory from the Law of Ukraine «On Energy Saving» of 1994 to contemporary specialized legislative acts - the Law «On Alternative Energy Sources,» the Law «On the Electricity Market,» and the Law «On the Restoration and Green Transformation of the Energy System of Ukraine» adopted in 2023. Legal mechanisms for stimulating the production of electricity from renewable sources are analyzed, including the «green» tariff system, auction procedures, guarantees of origin for electricity, and new market-based support mechanisms. The subject composition of legal relations in the field of green energy is examined: from state administration and regulatory bodies to direct producers,

transmission and distribution system operators, traders, and consumers. It is established that the subject composition of these relations is characterized by multi-level structure and functional diversity, while their legal regulation has a complex and inter-branch nature. The process of integrating national legislation with European Union norms is considered, including the implementation of Directive (EU) 2018/2021 (RED II), Directive (EU) 2023/2413 (RED III), and the provisions of the EU's Fourth Energy Package «Clean Energy for All Europeans.» The impact of the full-scale invasion on the state of renewable energy and the role of distributed generation in ensuring the energy security of the state is studied. The need for systemic improvement of the legal regulation of green energy under martial law and in the context of European integration is substantiated.

Key words: green energy, renewable energy sources, legal regulation, green tariff, business entities, energy security, European integration.

Постановка проблеми. Глобальна трансформація енергетичного сектору є однією з визначальних тенденцій розвитку світової економіки початку XXI століття. Зростаюча залежність від викопного палива, кліматичні зміни та нестабільність енергетичних ринків зумовили принципове переосмислення підходів до організації виробництва і споживання енергії. Відновлювальні джерела енергії, які ще нещодавно сприймалися як перспективний, але допоміжний елемент енергосистеми, сьогодні виступають ключовим вектором її трансформації [1]. Згідно з аналітичними прогнозами, частка відновлювальних джерел у світовому виробництві електроенергії зросте з 30% у 2023 році до 46% до 2030 року, при цьому сонячна енергетика стане провідним джерелом, випередивши гідро- та вітрову генерацію.

Для України зазначені тенденції набувають особливого значення в умовах повномасштабної збройної агресії Російської Федерації. Масштабні удари по об'єктах централізованої енергетичної інфраструктури у 2022–2025 роках наочно продемонстрували вразливість традиційних великих генеруючих об'єктів і водночас стратегічну цінність об'єктів відновлювальної енергетики як джерел розподіленої генерації, здатних оперативно компенсувати дефіцити в енергосистемі. Ще до початку повномасштабного вторгнення Україна визначила стратегічну мету - збільшити частку відновлювальних джерел енергії до понад 25% загального електроспоживання до 2035 року [2, с. 455–456]. Ці завдання залишаються пріоритетними, набуваючи при цьому нового безпекового виміру.

Правове регулювання зеленої енергетики в Україні формувалося впродовж понад трьох десятиліть, пройшовши шлях від загальних засад у сфері енергозбереження до комплексної системи спеціального законодавства, інтегрованого з нормами Європейського Союзу. Водночас динамічний розвиток технологій, зміна умов функціонування енергетичних ринків та євроінтеграційні зобов'язання обумовлюють потребу в постійному оновленні та вдосконаленні правового регулювання цієї сфери. Актуальність дослідження правових засад регулювання зеленої енергетики визначається, таким чином, як теоретичною потребою у системному аналізі відповідного законодавства, так і практичною потребою у виробленні науково обґрунтованих рекомендацій щодо його вдосконалення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Правові засади регулювання зеленої (відновлювальної) енергетики перебувають у фокусі уваги вітчизняних дослідників упродовж останніх років. І. Фадеєва досліджує проблеми розвитку та тарифоутворення у «зеленій» енергетиці в умовах невизначеності, відзначаючи, що зростання відновлювальних джерел є стійкою глобальною тенденцією, яка потребує адекватного правового супроводу [2, с. 455]. Д. Полюхович здійснює детальний аналіз суб'єктів адміністративно-правових відносин у сфері альтернативних джерел енергії, виокремлюючи три основні групи таких суб'єктів [3, с. 113–119]. Б. Олійник обґрунтовує теоретико-правові засади адміністративно-правового регулювання первинного ринку електричної енергії [4, с. 141–148].

Серед найновіших досліджень слід відзначити роботи І. Чумаченка, який здійснює комплексний еколого-правовий аналіз державної політики у сфері альтернативної енергетики в контексті євроінтеграції [5]. Питанням трансформації адміністративно-правового режиму відновлюваної енергетики в контексті імплементації директив ЄС присвячено дослідження О. Ковпака [6]. І. Курило аналізує окремі аспекти правового регулювання у сфері відновлюваної енергетики крізь призму сталого розвитку та євроінтеграції [7]. Правове забезпечення сталого розвитку енергетичної системи в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення досліджує І. Подрез-Ряполова [8]. Д. Молдованов у своєму дисертаційному дослідженні пропонує чотирирівневу систему суб'єктів у сфері альтернативної енергетики та формулює комплексне визначення суб'єкта у цій галузі [9, с. 87–89]. Т. Шендер розглядає правовідносини у сфері використання альтернативних (відновлювальних) джерел енергії, підкреслюючи їхню комплексність та динамічність [10, с. 40–46].

Попри значний масив наукових публікацій, комплексний господарсько-правовий аналіз правових засад регулювання зеленої енергетики з урахуванням найновішого законодавства, зокрема Закону № 3220-IX 2023 року та законопроекту № 14271 2025 року про імплементацію Директиви RED III, залишається недостатньо опрацьованим у вітчизняній правовій науці.

Мета статті. Метою статті є аналіз правових засад регулювання зеленої енергетики в Україні в господарсько-правовому вимірі: дослідження еволюції відповідного законодавства, характеристика механізмів правового стимулювання відновлювальної енергетики, розкриття суб'єктного складу правовідносин у цій сфері та визначення перспективних напрямів вдосконалення правового регулювання з урахуванням євроінтеграційних зобов'язань і викликів воєнного часу.

Виклад основного матеріалу. Насамперед зосередимося на еволюції законодавства у сфері зеленої енергетики. Так, правове регулювання відносин у сфері відновлювальних джерел енергії в Україні розпочалося ще в середині 1990-х років, коли Законом України «Про енергозбереження» від 01.07.1994 р. № 74/94-ВР [11] уперше на законодавчому рівні була закріплена дефініція «нетрадиційних та поновлювальних джерел енергії» - джерел, що постійно існують або періодично з'являються у навколишньому природному середовищі у вигляді потоків енергії Сонця, вітру, тепла Землі, енергії морів, океанів, річок, біомаси. Хоча цей закон уже втратив чинність, він заклав концептуальні засади для подальшого розвитку спеціального законодавства.

Принципово важливими для формування правової бази «зеленої» енергетики стали Закон України «Про альтернативні джерела енергії» від 20.02.2003 р. № 555-IV [12], Закон «Про альтернативні види палива» від 14.01.2000 р. № 1391-XIV [13], Закон «Про комбіноване виробництво теплової та електричної енергії (когенерацію) та використання скидного енергопотенціалу» від 05.04.2005 р. № 2509-IV [14]. Закон № 555-IV визначив поняття альтернативних джерел енергії, встановив систему «зеленого» тарифу як ключового механізму стимулювання та окреслив коло суб'єктів, що мають право на відповідну підтримку.

Перехід до ринкової моделі організації електроенергетики знайшов відображення у Законі України «Про ринок електричної енергії» від 13.04.2017 р. № 2019-VIII [15], який запровадив нових учасників ринку у сфері зеленої енергетики та встановив сучасні ринкові механізми функціонування галузі, що замінили попередній Закон «Про електроенергетику» [16]. Цей закон визначив статус гарантованого покупця, оператора системи передачі, оператора системи розподілу та інших ключових суб'єктів енергетичного ринку.

Ключовим законодавчим актом новітнього етапу регулювання стає Закон України № 3220-IX «Про внесення змін до деяких законів України щодо відновлення та «зеленої» трансформації енергетичної системи України» від 30.06.2023 р. [17]. Т. Шендер, аналізуючи правовідносини у сфері альтернативної енергетики, підкреслює, що таке законодавство характеризується комплексністю та динамічністю розвитку, а відносини у цій сфері демонструють предметне різноманіття, оскільки містять ознаки приналежності до предмета регулювання різних галузей права - господарського, екологічного, адміністративного, фінансового, земельного [10, с. 46]. Закон № 3220-IX запровадив систему гарантій походження електричної енергії з відновлювальних джерел, оновив механізм «зеленого» тарифу, ввів нові ринкові моделі підтримки (механізм ринкової премії, механізм самовиробництва) та заклав засади проведення аукціонів для нових генеруючих потужностей.

Важливим кроком на шляху до гармонізації з правом ЄС є розроблення законопроєкту № 14271, спрямованого на імплементацію Директиви (ЄС) 2023/2413 (RED III), що передбачає оновлення нормативної бази щодо гарантій походження, аукціонних механізмів та енергетичних громад [6]. Таким чином, еволюція законодавства демонструє поступовий перехід від простого визначення понять до комплексної системи господарсько-правового регулювання відносин у сфері зеленої енергетики із дедалі більш виразним євроінтеграційним виміром.

Відзначимо, Центральним інструментом правового стимулювання виробництва електроенергії з відновлювальних джерел в Україні тривалий час слугував механізм «зеленого» тарифу - гарантованої ціни викупу електроенергії, виробленої з відновлювальних джерел. Стаття 9-1 Закону України «Про альтернативні джерела енергії» [12] встановлює обмежений строк існування «зеленого» тарифу як способу стимулювання - до 31.12.2029 р. Водночас стаття 9-3 цього ж Закону передбачає, що суб'єкти господарювання, об'єкти яких введені в експлуатацію після 01.01.2020 р., замість «зеленого» тарифу зобов'язані брати участь в аукціонах, передусім ті, що мають намір виробляти електроенергію з енергії вітру або сонячного випромінювання. Такий перехід від адміністративно встановлених тарифів до ринкових аукціонів відповідає вимогам директив ЄС у сфері відновлювальних джерел.

Принципово новим механізмом, запровадженим Законом № 3220-IX 2023 року [17], є система гарантій походження електричної енергії, виробленої з відновлювальних джерел - аналог європейської системи Guarantees of Origin (GoO). Відповідно до вимог Директиви (ЄС) 2023/2413 (RED III), що наразі проходить процедуру імплементації [6], національна система GoO має забезпечити інтероперабельність з європейською практикою, уніфікацію формату сертифікатів та спрощення процедур їх обігу. Це відкриє виробникам «зеленої» електроенергії доступ до ринків ЄС та підвищить ліквідність внутрішнього ринку «зелених» сертифікатів.

Стратегічне планування у сфері відновлювальної енергетики здійснюється через систему державних документів, зокрема: Національний план з енергетики та клімату на період до 2030

року [18], Національний план дій з відновлюваної енергетики на 2025–2030 роки [19], Стратегію розвитку розподіленої генерації до 2035 року [20] та Концепцію впровадження «розумних мереж» до 2035 року [21]. Ці документи формують індикативні показники розвитку відновлювальної генерації та визначають пріоритети державної підтримки галузі. Зокрема, Національний план дій передбачає досягнення частки ВДЕ у валовому кінцевому споживанні не менше 27% до 2030 року.

Фінансово-правове забезпечення галузі, досліджуване Д. Молдовановим, охоплює не лише тарифні механізми, але й державне цільове фінансування будівництва об'єктів «зеленої» енергетики через відповідний фонд, що формується за рахунок цільової надбавки до оптового тарифу на електричну та теплову енергію [9, с. 44]. О. Маслак та А. Кузь, аналізуючи напрямки трансформації управління підприємствами в умовах переходу до зеленої енергетики, вказують, що паралельно з вдосконаленням правових механізмів відбувається розвиток цифрової інфраструктури підприємництва, автоматизація управлінських процесів та посилення значущості стратегічного планування [22, с. 56].

На наш погляд, визначення кола суб'єктів правовідносин у сфері зеленої енергетики також є важливим питанням правового регулювання цієї галузі, оскільки від чіткості такого визначення залежить ефективність реалізації правових механізмів підтримки та контролю. Відзначимо, у загальнотеоретичному аспекті, за О. Скакун, суб'єкти правовідносин - це правоздатні учасники суспільних відносин, що володіють юридичними правами та обов'язками, тобто індивідуальні або колективні носії права, які реалізують свою правосуб'єктність через участь у конкретних правовідносинах [23, с. 354]. В той же час, М. Хаустова конкретизує це поняття, визначаючи суб'єкта правовідносин як індивідуально визначеного суб'єкта права, що реалізував свою правосуб'єктність через втілення конкретних прав і свобод у конкретних правовідносинах [24, с. 34]. Т. Санжарук, у свою чергу, обґрунтовує похідність понять «суб'єкт правовідносин» та «учасник правовідносин» одне від одного [25, с. 91–94].

Д. Полюхович здійснює системний аналіз суб'єктного складу адміністративно-правових відносин у сфері використання альтернативних джерел енергії та виокремлює три основні групи таких суб'єктів: органи державної влади (що формують та реалізують державну політику через управлінські, контрольні та наглядові функції), органи місцевого самоврядування та суб'єктів господарювання різних форм власності й організаційно-правових форм [3, с. 118]. Б. Олійник доповнює цю класифікацію, зазначаючи, що суб'єктний склад правових відносин на ринку електричної енергії представлений двома основними групами: по-перше, фізичними та юридичними особами — ліцензіатами, що провадять господарську діяльність відповідно до ліцензійних умов; по-друге, суб'єктами владних повноважень, зокрема Верховною Радою, Кабінетом Міністрів, Міністерством енергетики, НКРЕКП, Антимонопольним комітетом, Аукціонним комітетом та ін. [4, с. 143].

Найбільш розгорнуту класифікацію суб'єктів у сфері альтернативної енергетики пропонує Д. Молдованов, виокремлюючи чотири рівні. Перший представлений суб'єктами державного управління та регулювання. Другий - безпосередніми виробниками енергії з відновлювальних джерел: юридичними особами та приватними домогосподарствами. До третього рівня дослідник відносить суб'єктів, відповідальних за купівлю-продаж та передачу електроенергії: операторів систем передачі й розподілу та трейдерів. Четвертий рівень формують кінцеві споживачі, включаючи енергетичні кооперативи та домогосподарства [9, с. 87–89]. На підставі цієї класифікації Д. Молдованов визначає суб'єкта у сфері альтернативної енергетики як господарюючого суб'єкта, який незалежно від відомчої належності та форми власності здійснює господарську діяльність з генерації, передачі або споживання електроенергії, виробленої з альтернативних джерел [9, с. 44].

Закон України «Про ринок електричної енергії» [15] закріплює наступний перелік учасників ринку, безпосередньо пов'язаних із зеленою генерацією: споживачі, виробники, електропостачальники, трейдери, оператор системи передачі, оператори систем розподілу, оператор ринку та гарантований покупець. Показово, що у цьому Законі визначення окремих категорій суб'єктів дещо відрізняється від аналогічних понять у суміжному законодавстві, зокрема у Законі «Про альтернативні джерела енергії», що породжує правову невизначеність та потребує термінологічної уніфікації.

Окреме місце серед суб'єктів господарювання у сфері зеленої енергетики займають так звані «активні споживачі» та енергетичні спільноти - нові інститути, запроваджені Законом № 3220-IX 2023 року відповідно до вимог Директиви ЄС 2018/2001 (RED II). Їхня поява знаменує принципову зміну парадигми: традиційний пасивний споживач перетворюється на рівноправного учасника ринку, здатного самостійно виробляти, споживати та продавати «зелену» електроенергію.

В контексті мети нашого дослідження не можемо не відзначити і питання реформування законодавства в рамках євроінтеграції. Зрозуміло, євроінтеграційний вектор є одним із системоутворюючих чинників розвитку правового регулювання зеленої енергетики в Україні. Ратифікувавши у 2010 році Протокол про приєднання до Договору про заснування Енергетичного Співтовариства [26], Україна взяла на себе зобов'язання щодо імплементації ключових директив ЄС у сфері відновлювальної енергетики,

зокрема Директиви 2001/77/ЄС. Наближення до норм ЄС стало пріоритетом і в рамках Угоди про асоціацію між Україною та ЄС 2014 року.

І. Курило, аналізуючи правове регулювання у сфері відновлюваної енергетики в контексті євроінтеграції, акцентує увагу на Директиві (ЄС) 2018/2021 (RED II) та Директиві з енергоефективності (ЄС) 2023/1791 як ключових документах, що визначають правову базу для досягнення кліматичної нейтральності до 2050 року. Дослідник також звертає увагу на план REPowerEU, спрямований на диверсифікацію поставок енергії та скорочення залежності від російського викопного палива [7]. У тому ж дослідженні наводяться проекти законів України «Про альтернативні джерела енергії» та «Про основні засади державної кліматичної політики» як нормативні акти, що формують основи для виконання відповідних зобов'язань [7].

Зобов'язання України щодо імплементації Четвертого Енергопакету ЄС «Чиста енергія для всіх європейців» у рамках членства в Енергетичному Співтоваристві [27, с. 207] визначають програму законодавчих реформ на 2024–2027 роки, схвалену розпорядженням Кабінету Міністрів № 244-р від 18.03.2024 р. [28]. Набуття Україною статусу кандидата на членство в ЄС у червні 2022 року надало цьому процесу нового прискорення та системності.

Особливо актуальним у контексті євроінтеграції є впровадження системи гарантій походження (GoO). Відповідно до вимог Директиви RED III (ЄС) 2023/2413 та Керівних принципів PG 01/2024 Секретаріату Енергетичного Співтовариства, необхідною передумовою є забезпечення інтеперабельності національних реєстрів та уніфікації формату GoO. Повна правова й технічна сумісність системи GoO України з європейською практикою є передумовою для доступу вітчизняних виробників до ринків ЄС та підвищення привабливості інвестицій у «зелену» генерацію [6]. Разом із тим І. Подрез-Ряполова наголошує на тому, що правове забезпечення сталого розвитку енергетичної системи в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення потребує особливих правових підходів, що поєднують стратегічні цілі євроінтеграції з оперативними потребами енергетичної безпеки [8, с. 102–108].

І, нарешті, ратифікація Україною Кіотського протоколу до Рамкової Конвенції ООН про зміну клімату [29] та участь у міжнародних кліматичних механізмах також є елементами системи правового регулювання, яка надає виробництву енергії з відновлювальних джерел додаткового виміру – кліматичного, пов'язаного зі скороченням викидів парникових газів та відповідними міжнародно-правовими зобов'язаннями.

Висновки. На підставі вищенаведеного, можемо виокремити наступні висновки.

По-перше, правове регулювання зеленої енергетики в Україні пройшло складний еволюційний шлях від загальних засад у сфері енергозбереження до розгалуженої системи спеціального законодавства, що охоплює механізми «зеленого» тарифу, аукціонні процедури, гарантії походження електроенергії та нові ринкові інструменти підтримки. При цьому, правовідносини у цій сфері характеризуються комплексним та міжгалузевим характером, що, в свою чергу, обумовлює необхідність системного підходу до їх правового регулювання із залученням норм господарського, адміністративного, екологічного, фінансового та земельного права.

По-друге, суб'єктний склад правовідносин у сфері зеленої енергетики є багаторівневим і функціонально різноманітним: від органів державного управління та регулювання до виробників відновлювальної електроенергії, операторів систем передачі й розподілу, трейдерів, гарантованого покупця та споживачів, включаючи новостворені інститути активних споживачів та енергетичних спільнот. Понятійна неузгодженість між різними законодавчими актами у визначенні статусу суб'єктів є системною проблемою, що потребує усунення через кодифікацію або термінологічну уніфікацію галузевого законодавства.

По-третє, механізми правового стимулювання відновлювальної енергетики в Україні еволюціонують від адміністративних (фіксований «зелений» тариф) до ринкових (аукціони, ринкова премія, гарантії походження), що відповідає загальноєвропейській тенденції та вимогам права ЄС. Перехід до ринкових механізмів підвищує ефективність використання державних коштів, проте потребує особливої уваги до гарантій прав суб'єктів господарювання, що вже здійснили інвестиції у відновлювальну генерацію.

І, нарешті, по-четверте, євроінтеграційний вектор є системоутворюючим чинником розвитку правового регулювання зеленої енергетики в Україні. Імплементація Директив ЄС (RED II, RED III), Четвертого Енергетичного пакету, механізму гарантій походження GoO та виконання зобов'язань перед Енергетичним Співтовариством визначають порядок денний законодавчих реформ галузі. Набуття Україною статусу кандидата на членство в ЄС надає цьому процесу нового прискорення та системного характеру.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Чумаченко І. Є. Еколого-правовий вимір державної політики України у сфері альтернативної енергетики. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2026. Т. 2. № 93. URL: <https://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/355290>

2. Фадєєва І. В. «Зелена» енергетика: проблеми розвитку та тарифоутворення в умовах невизначеності. Вісник Хмельницького національного університету. Серія: Економічні науки. 2023. № 6 (324). С. 455–460. URL: <https://heraldes.khmnu.edu.ua/index.php/heraldes/article/view/339>
3. Полюхович Д. І. Суб'єкти адміністративно-правових відносин у сфері використання альтернативних джерел енергії в Україні. Підприємництво, господарство і право. 2021. № 2. С. 113–119. URL: <https://pgp-journal.kiev.ua/archive/2021/2/22.pdf>
4. Олійник Б. Теоретико-правові засади адміністративно-правового регулювання первинного ринку електричної енергії України. Юридичний вісник. 2022. № 4. С. 141–148. URL: https://yurvisnyk.in.ua/v4_2022/18.pdf
5. Чумаченко І. Є. Еколого-правовий вимір державної політики України у сфері альтернативної енергетики. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2026. Т. 2. № 93. URL: <https://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/355290>
6. Ковпак О.А. Трансформація адміністративно-правового режиму відновлюваної енергетики в Україні: аналіз законопроекту № 14271. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2025. Т. 3. № 92. URL: <https://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/350542>
7. Курило І. В. Окремі аспекти правового регулювання у сфері відновлюваної енергетики в контексті євроінтеграції. Legal Novels. 2025. Вип. 26. DOI: <https://doi.org/10.32782/ln.2025.26.10>
8. Подрез-Ряполова І. В. Правове забезпечення сталого розвитку енергетичної системи України в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення. Право та інновації. 2025. № 2 (50). С. 102–108. DOI: [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2025-2\(50\)-13](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2025-2(50)-13)
9. Молдованов Д. В. Фінансово-правове забезпечення державної політики у сфері альтернативної енергетики : дис. ... д-ра філос.: 081. Харків, 2020. 238 с.
10. Шендер Т. Ю. Правове забезпечення використання альтернативних джерел енергії в сфері електроенергетики та теплопостачання. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2024. Вип. 81, ч. 1. С. 315–321. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.81.1.50>
11. Про енергозбереження: Закон України від 01.07.1994 № 74/94-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/74/94-вр>
12. Про альтернативні джерела енергії: Закон України від 20.02.2003 № 555-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/555-15#Text>
13. Про альтернативні види палива: Закон України від 14.01.2000 № 1391-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1391-14#Text>
14. Про комбіноване виробництво теплової та електричної енергії (когенерацію) та використання скидного енергопотенціалу: Закон України від 05.04.2005 № 2509-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2509-15#Text>
15. Про ринок електричної енергії: Закон України від 13.04.2017 № 2019-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2019-19#Text>
16. Про електроенергетику: Закон України від 16.10.1997 № 575/97-ВР (втратив чинність). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/575/97-вр#Text>
17. Про внесення змін до деяких законів України щодо відновлення та «зеленої» трансформації енергетичної системи України: Закон України від 30.06.2023 № 3220-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3220-20#Text>
18. Про схвалення Національного плану з енергетики та клімату на період до 2030 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 25.06.2024 № 587-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/587-2024-р#Text>
19. Про затвердження Національного плану дій з відновлюваної енергетики на період до 2030 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 13.08.2024 № 761-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/761-2024-р#Text>
20. Про схвалення Стратегії розвитку розподіленої генерації на період до 2035 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 2024 р. № 713-р. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/kr240713>
21. Про схвалення Концепції впровадження «розумних мереж» в Україні до 2035 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 2022 р. № 908-р. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/kr220908>
22. Маслак О. О., Кузь А. В. Напрямки трансформації управління підприємствами в умовах переходу до зеленої енергетики. Економіка та суспільство. 2024. Вип. 61. С. 55–59. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-97>

23. Скакун О. Ф. Теорія держави і права : підручник. Харків : Консум, 2001. 656 с.
24. Хаустова М. Суб'єкт права як елемент правової системи суспільства. Вісник Академії правових наук України. 2009. № 3. С. 29–38. URL: <https://dspace.nlu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/e5d2ef75-f963-4943-be9d-947d75ba3aad/content>
25. Санжарук Т. О. Поняття «суб'єкт права» та «суб'єкт правовідносин»: питання розмежування. Актуальні проблеми держави і права. 2003. Вип. 21. С. 91–95. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdp_2003_21_18
26. Про ратифікацію Протоколу про приєднання України до Договору про заснування Енергетичного Співтовариства: Закон України від 15.12.2010. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2937-17#Text>
27. Протокол № 77 засідання Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг від 16.11.2023. URL: <https://www.nerc.gov.ua/storage/app/uploads/public/656/4aa/83e/6564aa83ebfc7652773460.pdf>
28. Про затвердження Плану заходів з виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС на 2024–2027 роки: розпорядження Кабінету Міністрів України від 18.03.2024 № 244-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/244-2024-p#Text>
29. Кіотський протокол до Рамкової конвенції ООН про зміну клімату: міжнародний договір від 11.12.1997. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_801#Text

Дата першого надходження рукопису до видання: 18.02.2026

Дата прийняття до друку рукопису після рецензування: 20.03.2026

Дата публікації: 3.04.2026

© Чавостін Д.А., 2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії CC BY 4.0